

van het onderwijs de vereeniging dezer ambten bij de wet dient afgesneden te blijven.

Artt. 45bis en 92bis. Sommige leden oordeelden het ongewenscht, dat het zonder eenige beperking van de beslissing van den Minister zal afhangen, of een hoogleeraar zijne woonplaats zal mogen hebben buiten de gemeente, waar zich de zetel der hoogeschool, waaraan hij is verbonden, bevindt. Weliswaar hadden zij er geen bezwaar tegen, dat een hoogleeraar, die geen passend verblijf in eene universiteitsstad kan vinden, zich in eene andere gemeente in de nabijheid metterwoon vestigt, maar zij meenden, dat het onderwijs er onder moet lijden, wanneer de hoogleeraar niet woont in de plaats, waar de universiteit is gevestigd. De studeerenden zullen dan niet anders met hem in aanraking komen dan in de korte uren, waarin hij overkomt om college te geven of examen af te nemen, in welke gevallen hij ook steeds haast zal hebben om weder te vertrekken. Het ware daarom gewenscht, dat tot steun van den Minister in de wet eenige beperkende bepalingen te dezen aanzien waren opgenomen.

Artt. 62 en 63. Blijkens de Memorie van Toelichting (blz. 6) werden in de laatste jaren aan de Technische Hoogeschool te Delft de bezwaren van het driejarig rectoraat in klimmende mate gevoeld. Om daaraan tegemoet te komen wordt thans voor de vervulling van de functie van rector-magnificus aan deze hoogeschool dezelfde duur voorgesteld als voor de Rijks-universiteiten is bepaald. Hiertegen had men geen bezwaar, maar men kon zich niet vereenigen met 's Ministers uitspraak, dat hiermede vanzelf gepaard moet gaan de bepaling van den duur van het ambt van secretaris van den senaat op hetzelfde tijdvak als voor dat van rector-magnificus. Niet alleen werd de noodzakelijkheid dier consequentie niet ingezien, maar ook betreurde men de beperking van den duur van het secretariaat. Men wees op de Universiteit van Amsterdam, waar het rectoraat elk jaar wisselt, maar het secretariaat sedert eenigen tijd om de vijf jaren, hetgeen in tegenstelling met vroeger eene zeer gewenschte continuïteit en kracht in het tot beslissing brengen van academische belangen tengevolge heeft gehad.

Art. 122. Opgemerkt werd, dat niet alleen het in art. 11 maar ook het in art. 12 vermelde getuigschrift had aangehaald moeten worden.

Art. 131. De opmerking werd gemaakt, dat in het laatste lid van dit artikel ook de Universiteit van Amsterdam en de bijzondere universiteit aldaar hadden genoemd moeten zijn.

Art. 140. Gevraagd werd, of de voorgestelde wijziging van dit artikel geen bezwaar zal opleveren bij de tot standkoming van de Wet bedoeld in art. XXVI van de Wet van 22 Mei 1905 (*Staatsblad* n°. 141), gewijzigd 9 Februari 1911 (*Staatsblad* n°. 54), en of dit laatste artikel niet moet vervallen.

Art. 141. De vraag werd gedaan, waarom de Minister, na de aanneming van het voorstel-KOOLEN (om in art. 137 de woorden „na verdediging van een proefschrift” te schrappen) de voorgestelde wijziging van art. 141 heeft ingetrokken. Men meende, dat dit niet noodig was geweest, wijl de vereischten voor de inschrijving als advocaat enz., in het ingetrokken artikel gesteld, toch gehandhaafd hadden kunnen worden. Bovendien was men van meening, dat de Minister, indien hij het schrijven van een proefschrift voor de juris doctorandi niet in art. 137 van het wetsontwerp als verplichtend had voorgesteld, toch het recht had gehad, om bij Koninklijk besluit deze promotie op de voorgestelde wijze voor de doctorandi in de rechten te regelen.

Art. 168 quater. Bij de mondelinge behandeling van dit artikel in de Tweede Kamer is door de Regeering uit het tweede lid geschrapt het voorschrift, dat de besturen gehouden zijn zorg te dragen, dat in een der schoolvertrekken op een zichtbare plaats opgehangen is een rooster van lesuren, waarop tevens de feestdagen en vacantietijden zijn vermeld. De Minister was van oordeel, dat dit voorschrift, waarop als poenale sanctie stond verval van aanspraak op subsidie, wat rigoristisch was, daar er allerlei omstandigheden kunnen voorkomen, welke de afwezigheid van dien rooster veroorzaken. Evenwel wenschte hij het voorschrift toch langs anderen weg te handhaven, namelijk door het in den algemeenen maatregel van bestuur vast te leggen. Met het oog hierop werd door een der leden de vraag gesteld, met welk recht bij Koninklijk besluit eene voorwaarde kan worden opgelegd, welke opzettelijk uit de wet is geweerd.

Art. 186e. Eenige leden vroegen, of het schrappen der op „promotie” volgende woorden „op proefschrift”, ten doel heeft ook aan de Vrije Universiteit het promoveeren op stellingen mogelijk te maken. Mocht dit niet het geval zijn — en de woorden „openbare promotie” gaven grond voor die vrees —, dan vreesde men, dat doctorandi in de rechtsgeleerdheid dier universiteit aan andere universiteiten op stellingen zouden gaan promoveeren, hetgeen op het mindere aanzien, dat de doctorale graad in de rechtsgeleerdheid aan de openbare universiteiten door de stellingen-promotie toch reeds heeft verkregen, een nog weër scherper licht zou doen vallen.

Nog werd opgemerkt, dat het taalkundig niet juist is te spreken van het verlenen van den doctoralen graad *na* een openbare promotie. Beter ware het geweest hier verbetering in de redactie aan te brengen en *na* te vervangen door *bij*.

Vastgesteld den 13den Februari 1920.

VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
VAN EMBDEN.
BAVINCK.
STAAL.
GLISSEN.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPORTEURS over het ontwerp van wet tot
wijziging en aanvulling van de wet tot regeling van
het Middelbaar Onderwijs. (58)

Verschillende der in het wetsontwerp vervatte wijzigingen en aanvullingen van de wet tot regeling van het Middelbaar Onderwijs werden zeer toegejuicht. Daaronder behoorden in de eerste plaats die, welke betrekking hebben op de examens ter verkrijging van eene akte van bekwaamheid voor middelbaar schoolonderwijs. Men betuigde zich bijzonder ingenomen met het voorschrift, dat tot deze examens alleen zullen worden toegelaten degenen, die bewijzen hebben geleverd van voldoende algemeene ontwikkeling als voorbereiding voor de beoefening der vakken, waarvoor zij examen wenschen af te leggen. Ook de wijziging van art. 81 in dier voege, dat voortaan examen-geld zal moeten worden gestort, vóór men tot deze examens wordt toegelaten, vond instemming. Algemeen was men er

Voorloopig Verslag over wetsontwerp n°. 58.

van overtuigd, dat beide voorschriften hunne gewenschte uitwerking niet zouden missen, t. w. verhooging van het peil der examens en vermindering van den toevloed dergenen, die zich voor het examen lichtvaardig en zonder ernstige bedoeling plachten aan te melden. Gaarne had men echter ook nog eene bepaling opgenomen gezien, waarbij het aantal malen, dat men tot het afleggen van deze examens wordt toegelaten, werd beperkt; uit het ontbreken daarvan vloeiden somwijlen misstanden voort.

Eveneens werd toegejuicht, dat in de artikelen 13, 16, 25 en 26 „staatshuishoudkunde” is vervangen door „staatsinrigting”. Verschillende leden wezen er echter op, dat, waar op de hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus de staatshuishoudkunde naast de staatsinrichting terecht is gehandhaafd, het leerprogramma der gymnasia, waarop geen van beide vakken voorkomen, daartegenover toch wel pijnlijk afsteekt, zoodat het hoogst wenschelijk moet heeten, dat ook daarin deze vakken spoedig worden ingevoegd.

Ook betuigde men zijne instemming met de invoering van een met het eindexamen, bedoeld in art. 57 onder *b*, overeenkomend examen voor degenen, die niet aan een openbare hogere burgerschool met vijfjarigen cursus of eene ingevolge art. 45 *tredecies* aangewezen bijzondere hogere burgerschool met vijfjarigen of vierjarigen cursus het onderwijs tot het einde hebben bijgewoond.

Tegen de wijziging van „gymnastiek” in „lichamelijke oefening”, in de artikelen 13, 16, 17, 25, 56 en 77, had men geen bezwaar. Alleen werd de vrees uitgesproken, dat dit onderwijsvak te hoog zal worden opgevoerd en daarvoor cijfers zullen worden gegeven. Men hoopte, dat de Minister te dien aanzien eene geruststellende verklaring zoude willen afleggen.

Dankbaar had men kennisgenomen van 's Ministers verzekering in de Tweede Kamer (*Handelingen*, blz. 629), dat, wanneer de gemeente een lyceum wenscht op te richten, het bestaan van het tegenwoordige leerplan voor een gymnasium geen beletsel in den weg zal leggen. In aansluiting daarbij zoude men nu gaarne vernemen, of de gemeente, die tot oprichting van een lyceum overgaat, ook subsidie daarvoor zal ontvangen. Tevens vroeg men, of ook subsidie voor gemeentelijke hogere burgerscholen voor meisjes zal worden verleend.

Artikelen.

Art. XIV. In de Memorie van Toelichting (tweede alinea op blz. 4) wordt door den Minister verwezen naar het onder

zijn ambtsvoorganger ingevoerde stelsel van schoolgeld naar draagkracht. Gaarne zoude men dienaangaande nader worden ingelicht en vernemen, of overeenkomstig dat stelsel reeds eene regeling is getroffen, en zoo ja, hoe die luidt.

Art. XXVII. Op grond van dit artikel zullen gedurende vijf jaren na de inwerkingtreding dezer wet ook kandidaten in de Nederlandsche letterkunde benoembaar zijn tot leeraar aan burgerscholen en hogere burgerscholen. Door sommige leden werd betreurd, dat dit artikel niet ruimer is gesteld en men vroeg, of kandidaten in de wis- en natuurkunde nu niet meer benoembaar zullen zijn.

Art. XXVIII. Enkele leden betreurden, dat dit artikel de bijzondere inrichtingen, welke langer dan veertig jaren bestaan, zeer ten achterstelt en van subsidie uitsluit. Daardoor doen zich zeer eigenaardige, met de gelijkstelling in strijd zijnde gevallen voor. Zoo was hun een in den lande op onderwijsgebied hoog aangeslagen inrichting voor middelbaar en gymnasium onderwijs bekend, welke door deze wetsbepaling zeer gevoelig wordt getroffen. Noch voor verbouw, noch voor verbetering der lokalen, noch voor schoolmeubelen en leermiddelen ontvangt zij nu eenige toelage. Verkoopt echter het bestuur de gebouwen en sticht het nieuwe, dan zou het wel op subsidie aanspraak kunnen maken en dit het Rijk tonnen gouds extra kosten. Deze leden hoopten, dat de Minister alsnog de ernstige bezwaren, in dit en dergelijke gevallen gevoeld, zoude willen overwegen en door eene wetswijziging daaraan te gemoet komen.

Vastgesteld den 13den Februari 1920.

VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
VAN EMBDEN.
BAVINCK.
STAAL.
GILISSEN.